

מסורת הש"ס

(א) [נעיל קמח:] (ב) ערכין.
נדה מד, (ג) וינחיתו גגא,
(ד) [לאחר עטלס:] (ה) [נעיל]
ובן יום אחד.

גליון הש"ס

נבאר ולימא ליה דאמר
לבשתלד. פי. ברין קדושין
דף רנ"ג ע"ב דף השני:
תוב' ד"ה נוחל בו' אג"י
דשמואל סובר ב"ר. ממה
לי הא פסוקו ינחא דהא
שמואל ס"ל בינמות דלרנן
דריי' אין לו גניס אוכלס
בגביל המשפחה הרי דס"ל
דעמא דרנן דעובר לת
ליה ויכיה. אלא דשמואל
ד"ל המזהר לעובר קנה
היטו דפ"ל דהכלה כמי
ודלמאמרן דהוא בינמות דו
ס"ל קמח וא"כ ממעטין
דנה דקמח בירשא דבן יום
אחד פוסל אבל עובר לא
דלמא ככונ דריי' ממלא
ס"ל למחיי דעבר לת
ליה ויכיה. א"כ אין ההזקה
לקומת הש"ס בן יום אחד
אין אבל עובר לא דהא דלמא
דלמא ככונ דריי' ממלא
והיה לעובר וע"כ: בא"ד
והקנה נכסיו לאחריה.
קשה לי למאי הוצרכו לגמול
דחוקא כיה ולא פסוקו
דלמא מיתא דהא קודם שמת
היה הוה ביומו מכר האחים
כל נכסיהם לא שבעי כל
נכסיהם לב"עם ולא נכסיו
דלוקי ואח"כ מת או הן
דלם לא היה נוטל וממיל
היו ויכיה למפרע מת
אחריה קנה הלוך ממעט
גם לא הנכסין אבל כיון
דנחל וממיל והיו ויכיה
ליכס אחיה משעת שמת
לא קנה הלוך דלן אדם
מקנה דבר שלא נה לעולם:

מוסף רש"י

ירושלמי הבאה באחיה
שאני, ויש לה נח למפס
אבל להקנות לו אדם לא קנה
(דע"ל קמח). נחל וממיל.
אם נפלה לו ירושה ביום
והיו ביום מתה לא קרוביו
מחיי (שכ"ב ז). אמר רב
ששת. הלא נוטל וממיל
לכא לאקומי בנכסיו א"כ,
דאי נמי לא חלייד איהו
הו ידמי קרוביו נכסיו א"כ
היכל דלן גניס, אלא הוה נחל
בנכסיו האם. אם מתה בו
ביום ואפילו הוה מת
ביום נוטל נכסיו אמו וממיל
ממיל לאחיו מחיי שאני
אמו, דלן הוה א"כ הוה ידמי
לה קרוביה אלא שאין נוטלין
הוה וא"כ בן נחל (שם)
דכן נוטל א"כ אמו אבל האם
איהו קרובה לת בנה וכל
שקן קרוביה האם שאין נוטלין
אחיה, דנכסיהם נפסחוהו לית
אזכרה, משפחה אחיה
קרויה משפחה (נדה מד).
אבל עובר לא. אם מתה
קרוביו אין נוטל להנחיל את

מוסף תוספות

א. ואמרין עלה התם
וכי' דפוסל בעברי אביו
מלאכול בתרומה. רמב"ן.
ב. [ו]א"פ. הבה מאליה. שם.
ג. [ד]כל זמן שלא נחל
העובר וזכה הקרוב
לירושתו כהן ואוכלים
בגו. ר"ש שם. ד. דכל
הולדות מוצא זכרים
ומחצה נקבות ומיעוט
פסולות. ר"ן. ה. ואי
שפיר וכו' [ד]לא לר' לר'
מרישא דבן יום אחד
פוסל, דאיכא לאקמא
בשתי נשים וכו'. תוס'
ימות סו. א. דהוה פסולות מיעוטא. רמב"ן. T. וקאמר עובר לא משום דלא קנה. מוס' נדה מד.

עין משפט נר מצוה

יד א' טוש"ע חור"מ סי' ר'
ספק א' וי"ו בהנחות
מ"י פ"ב מ"ה מ"ה סי'
ח:
ב' מ"י פ"ב מהלכות
זכיה ומתנה ה' י' סמג
עשין פ"ב טוש"ע חור"מ סי'
ערה ספק ל':
ב' מ"י פ"א מהלכות
נחלות הלכה י' עשין
בהנחות ומצינו משנה סמג
עשין ס' טור וט"ע חור"מ
סי' ר' ע' ספק א' וינחיתו גגא
פ"ק מ' דמלכות דף ר"א:
י' ד' שם נכסיהם א' וינחיתו
גגא:
פ"ק ס' טוש"ע חור"מ סי' ר'
ספק א' וי"ו בהנחות
מ"י פ"ב מ"ה מ"ה סי'
ח:

הנחות הב"ח

(א) רש"ב"ד ד"ה ולימא ליה
רב הוה וי"ו ולא אוקמה
לבשתלד:

רבינו גרשום

ומקסי' ואבחי לוקים
ליה לסיפא בעובר ואיכא
דאמר לבשתלד אשתי. כל
מה שחלד יטול דמשמע
לבשתלד דכבר לדלה יטול
שוב יוכה בו ולא עשוי
ראמי לא תירצה רב הוה
הכי שחלד דמנ"י. ומנ"י
רב הוה נמי סבירא ליה
א"כ אמר לבשתלד לא
קנה כיון דהיה קנין בכונה
קודם שיבא לעולם ומשום
הכי אמר משנתנו איני
יורע מי שחלד: מנא אמיתא
לה. דהמזכה לעובר לא
קנה: או שאתו מעוברת
חייבין להחזיר הכל. א"כ
דאחיה לא בא עובר לאחיה
העולם יקנה בנכסיו אביו
אלמא המזכה לעובר קנה:
מי שהחזיק בשניה. לאחר
שלו בן קנה משום
דנכסיו הגר הרי הן כמכור
מי שהחזיק בהן זכה:
אמר אביו. לעולם בעלמא
המזכה לעובר לא קנה
המזכה משום הכי בראשונה
א"כ קנה דנחלה הבאה
ליה לבשתלד מאחיה הבאה
דוכה בה דירושתי הוא: רבא
אמר. לעולם בעלמא המזכה
לעובר לא קנה והכא אמיתא
החזיק בראשונה לא קנה
משום דמקריא כשהחזיק
בהן חזקה רעועה הואי
דרפיה הוה מרפי ברייתו
דלא הוה ידעי אם אית
ליה בן או לא להכי מי
בשניה ברייתו כשדריש
ודאי שאין לו בן החזיק:
מאי בינייהו. לכו אבין לרבא
בנכסיו בן ידמי לכו לכו
עובר לא קנה והיה סביר
מי שהחזיק בשניה קנה
בראשונה לא קנה: איכא
אחרים ברייתו. דאחיה שהחזיק
בשניה שטעו בו בבנו שמת
החזיק בנכסיו דעדיין לא
היה מת ואחר כך מת ובא
אחריה לאחר שהחזיק אלו
ותפשו בנכסיו קודם שמת
החזיק משום דקמאי
א"כ דלא מת והחזיק בהם
אחריהם כיון דאחר כך מת
אחיה חזקה משום דקמאי
חזקה בגמורה החזיק. (ב)
ורבא ס"ל כיון דבשעתא
שהחזיק בהן אחריהם אביו
אית לה מת והחזיק אחריהם
א"כ דשבו מת הני בתרי'
קנו קמאי א"כ קנו משום
דרפיה א"כ דשמועו בו
בשניה כיון דלא מת חזקה
רעועה היתה ורפיה היתה
מרפיה ברייתו א"כ דשבו
מת קנו בתרי'. ובחזקה
שניה פלגי בן אביו ובין
רבא וכל בחזקה בראשונה
לרביה הכל חייבין להחזיר
החזיק משום שיש לו בן
או שאתו מעוברת: ת"ש.

קמב.

בן יום אחד נוחל ומנחיל אב"ע עובר לא אמר רב ששת ב'ו'. הקשה
רבינו אפרים דלפרוך ליה מרישא דהך משנה דקמאי רישא דפרק
יואל דופן (נדה דף מד. וס) בן יום אחד מאכיל בתרומה ופוסל מן
התרומה דוקא בן יום אחד אבל עובר לא אלמא המזכה לעובר
לא קנה^א וקשיא לרז ששת דהשתא לא
מ"ל לשנוי דמנחיל אס"פא ועוד קשה
לר"י על הניא דיואל דופן דקאמר
התם מאי איריא בן יום אחד אפי'
עובר נמי פוסל ואמר רב ששת הכא
בכהן שיש לו שתי נשים אחת גרושה
ואחת שאינה גרושה ויש לו בנים
משאינה גרושה וכן א' אחד מהגרושה
דפוסל בעבדי אצ"ו מלאכול בתרומה
ולאפוקי מדרי' יוסי דאמר עובר נמי
פוסל קמ"ל בן יום אחד אין אבל
עובר לא ולמה לי למנקט ב' נשים
לוקמה בלשה אחת גרושה ויש לו בן
ממנה דוקא בן יום אחד פוסל אבל
עובר לא ואכלי העבדים בשביל כל
המשפחה כולה לרנן דר' יוסי
דלמרינן ביצמות דפרק אלמנה (דף
סו. וס) ונראה לר"י דעבר רב ששת
לרנן דר' יוסי נמי עובר אית ליה
זכיה וטעמא דעובר אצ"ו פוסל משום
דסמוך מיעוטא דמפילות למחצה
דנקבות^ב והוה להו זכרים מיעוטא
ולמיעוטא לא חיישינן דמחיי רבי יוסי
ולהכי אוקי ההם בכהן שיש לו שתי
נשים ויש לו בנים משאינה גרושה
דכיון דיש לו בנים לא פוסל עובר א"כ^א

דיש לו זכיה דלא חיישינן למיעוטא דזכרים דכפרישית^א אבל אין לו
בנים פוסל עובר גם לרנן דלית ליה זכיה דבין הוה זכר בין הוה
נקבה הרי הן שלה^א ופלגי רב ששת אשמואל דאמר דפרק אלמנה (סו. וס)
לרנן אוכלין בשביל כל המשפחה דקמר שמואל דלרנן לית ליה זכיה
לעובר והשתא ינחא הך דקאמר לעיל רב ששת מנא אמיתא לה דתניא
גר שמת כו' ולא דמי דהך דברייתא כר' יוסי דרנן נמי לא פלגי אלא
דלא חיישינן למיעוטא דכפרישית ואם תאמר לעיל דאמר החזיק בשניה
קנה בראשונה לא קנה אח"כ לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלסוף
הפילה דהא דפרק אלמנה (סו. דף סו. וס) למרינן דזכרים
היו מיעוטא משום מיעוטא דמפילות וא"כ לעובר שסופו להיות נפל
חלק בעבדים וי"ל דהתם תלינן שמה כבר בשעת אכילת העבדים
מת העובר בזמן ולית ליה זכיה:

נ"ח"ל בנכסי האם להנחיל א"ח"כ מן האב. מימה דמה עלה על
דעת המקשה דהא ע"כ לרין לומר דמנחיל רב ששת
נוחל בנכסיו האם דלי לאו הכי תקשה ליה דלחיים אי צעו מיניה
לירתו אי צעו מנאזה לירתו דהכי דייק דפרק יואל דופן וי"ל
דולאי ידע המקשה שפיר דנחל בנכסיו האם קאמר אלא שיהיה
סובר דהיא מיתא בירשא^א ורב ששת משני דהוא מיתא בירשא
ולא הו"נ רב ששת לומר נוחל בנכסיו האם אלא לפי שלא פירש
המקשה מפרש לה רב ששת וצ"ק דערינן (דף ו. וס) דפרק
לשמואל מרז ששת דאמר דהוא מיתא בירשא הוה מ"ל למימר
דשמואל סובר כמו מקשה דהא דהיא מיתא בירשא^א א"כ שמואל
סובר כרב ששת דאמר המזכה לעובר קנה בן יום אחד מ"מ אין
לרין לתרין כרב ששת דיכול לתרין כמר בריה דרב יוסף שאין
ממעט בחלק בכורה אלא דניחא ליה להעמיד שמואל כרב ששת ועוד
י"ל דמטיקא כ"ר דנחל בנכסיו האב וכונן שלא היה לו אלא העובר
לכד^א והקנה נכסיו לאחרים אם לא ירשנו זה וקמני דדוקא בן יום
אחד נוחל מאצ"ו כדי להנחיל ליורשין מאצ"ו אבל עובר לא וה"ג
הוה מ"ל לשנוי דפרק יואל דופן (נדה דף מד. וס) א"כ י"ל דהמקשה
סבר כמר בריה דרב יוסף לומר שממעט בחלק בכורה בלא דרשה
דוילדו לו דדוקא בן יום אחד ממעט בכורה אבל עובר לא:
דוהא

האב. דמיניה קא ירתי כגון רחל שילדה את יוסף וימא רחל ביום שנולד יוסף ירש את אמו שהרי בן יום אחד נוחל ואח"כ מת
ומנחיל לראשון ואשמענו בני עקב שהן אחיו מאצ"ו דמיניה דיוסף ירתי ולא מרחל שהרי אינה אמה הכי איתא במסכת נדה (נש). והכא הכי
הוא דפרקין תא שמע ענינו בן יום אחד נוחל ומנחיל בן יום אחד אין עובר לא אלמא עובר אינו יורש ירושה דממילא
וכל שכן דהמזכה לעובר לא קנה וקשיא לרז ששת ומנחיל א"כ שמת נוחל כו' והאי שניו"א במסכת נדה (נש) איתיה משום קושיא אחריתי דכפרישית
לעיל. ונראה צעני דהכי גרסינן האמר רב ששת נוחל בנכסיו האם כו' הלכך כיון דההוא יומא דלמיליד מתה אמו משום הכי דייקין דוקא
בן יום אחד שנולד ואלא לאחר העולם ואח"כ מתה אמו ואח"כ מת הוא והוריש לאחיו מן האב אבל עובר לא אינו יכול לירש אמו בעודו בצטנה

ווימא (ב). רב הונא מתני' דאמר אם תלד אשתי זכר תנו ליה
מנה לבשתלד דלא זכי ליה כלום עד שיוולד ואין זה מוכה לעובר
דלמרינן לעיל [קמח:] דלא קנה. ומנחיל רב הונא דאמר איני יודע מי שנאה
ולא אוקמה כשתלד לטעמיה דאמר רב הונא אף המזכה לעובר
זכה^א דאמר לבשתלד כלומר נכסי
לחיי דמיעברא לבשילד לא קנה
דכיון דבשעת הקנאה עובר הוא ואינו
יכול לזכות לא יקנה לבשילד ע"י
אחריה דאמר לבשתלד: לבשתלד
קנה. א"כ דפליג ר"י בהמוכר פירות
דקל לחזירו^א דאמר אף משבאו לעולם
יכול לחזור בו דלן אדם מקנה דבר
שלא בא לעולם הכא גבי עובר מודי
דחשיב ליה כישנו בעולם וגם הנכסים
שנתנו לו הרי הן בעולם אלא שרין
למקן לשנוי ולומר נכסי' להאי עובר
לבשתלד דלא ראו לקנות לגמרי:
ובזכו. החזיקו. כל איש ואיש מה
שנאק צווא איש לו: חייב להחזיר.
כיון דאשמו מעוברת עובר יורש הוה.
אלמא המזכה לעובר קנה: או
ספיקא אשמו. וחזרו ישראל והחזיקו
בנכסיו: החזיק בשניה. אחר שמת
הבן או העובר קנה דהשתא ליה
עוד שום יורש: בראשונה לא קנה.
דלגלגא מילתא שהיה לו בן או עובר
וא"כ דסוף סוף מת העובר בצטן
ולא יאל לאחיר העולם כיושר גמור
חשיב ליה ומרע לחזקת מחזיק
בראשונה. אלמא עובר יורש כרב ששת:

ורבא אמר. לעולם אימא לך לא שנה המזכה לעובר לא שנה
ירושא הבאה מאחיה לא קנה כלל ושאינה התם גבי המחזיק בראשונה
האי דלא קנה לאו משום עובר הוא דהא אין עובר יורש אלא
מעיקרא כשהחזיקו רפוי מרפיין בידיהו כשמת הגר ובזכו נכסיו
והחזיקו לא נמכונו להחזיק לגמרי דהא מספקא להו אם יש לו
יורשין אם לאו כמו שהוכיח סופו על מחלתו ששמעו לבסוף שהיה
לו בן או אשתו מעוברת ושמה לא תפיל ולכן לא היא חזקה חזקה
א"כ חזרו והחזיקו אחר מיתת הבן והעובר והעולם אימא לך עובר
אינו יורש וגם המזכה לו לא קנה: מאי צעניו. אין לאצי בן
לרבא חזקת ראשונה לא כלום היא מה לי משום דעובר יורש לאצי
מה לי משום דרפוי מרפיא לרבא מאי נפקא לן מינה: איכא צעניו
צעני. אמנם כן לרין לפרש איכא צעניו בן אצי לרבא כה"ג גר
שמת ובזכו ישראל נכסיו והחזיקו ואח"כ שמעו שאשמו מעוברת
ושמעו אחרי כן שמת העובר ועדיין היו מוחזקין א"כ שהחזיקו אחר
ששמעו בו שמת ולא היה מת כששמעו אלא אח"כ מת לאצי דאמר
עובר יורש משום דהוא ירושה הבאה מאחיה המחזיקים בראשונה
קודם מיתת עובר לא החזיקו אלא מחזיקי אחר מיתתו ולרבא דמלי
טעמא ברפוי המחזיקים בראשונה ששמעו בו שמת הוא חזקתן חזקה
וא"כ שנועד לבסוף שעדיין לא מת מ"מ לא מרפיא בידיהם כיון
ששמעו בו שמת והעובר לא יאל לאחיר העולם ולא זכה לירש דלרבא
אינו יורש עד שילא לאחרי' והמחזיק בשניה אחר מיתת
העובר לא היו חזקתן חזקה. כן נראה צעני ועיקר: לשון קרנה איכא
צעניו ששמעו בו שמת. העובר ואח"כ החזיקו והוא לא מת אלא
אח"כ מת ובאו אחריהם להחזיק לרבא חזקתן בראשונה לא מרפיא שרי
שמעו שמת ונמכונו להחזיק לגמרי וקנו דסוף סוף העובר לא יאל
לאחיר העולם ולא יירש מידי ולאצי אחרונים כו' פ"ט. דתנן במס'

נדה בפ' יואל דופן (דף מד. וס) תינוק בן יום אחד מטמא בנגעים כו' עד
נוחל ומנחיל ופריקין בגמרא נוחל ממאן מאצ"ו מנחיל למאן לאחין מן
האב אחין אי צעו מיניה לירתו אי צעו מאצ"והם לירתו ומאי נפקא
לן מיניה בהאי תינוק אפי' כי לא בא לעולם היתה ירושה נופלת לפני
אלו האחין: ומשנינן אמר רב ששת נוחל בנכסיו האם להנחיל לאחין

מן האב. דמיניה קא ירתי כגון רחל שילדה את יוסף וימא רחל ביום שנולד יוסף ירש את אמו שהרי בן יום אחד נוחל ואח"כ מת
ומנחיל לראשון ואשמענו בני עקב שהן אחיו מאצ"ו דמיניה דיוסף ירתי ולא מרחל שהרי אינה אמה הכי איתא במסכת נדה (נש). והכא הכי
הוא דפרקין תא שמע ענינו בן יום אחד נוחל ומנחיל בן יום אחד אין עובר לא אלמא עובר אינו יורש ירושה דממילא
וכל שכן דהמזכה לעובר לא קנה וקשיא לרז ששת ומנחיל א"כ שמת נוחל כו' והאי שניו"א במסכת נדה (נש) איתיה משום קושיא אחריתי דכפרישית
לעיל. ונראה צעני דהכי גרסינן האמר רב ששת נוחל בנכסיו האם כו' הלכך כיון דההוא יומא דלמיליד מתה אמו משום הכי דייקין דוקא
בן יום אחד שנולד ואלא לאחר העולם ואח"כ מתה אמו ואח"כ מת הוא והוריש לאחיו מן האב אבל עובר לא אינו יכול לירש אמו בעודו בצטנה

(א) נראה דעמ' דכיה דהפילה א"כ מודה אפי' דלמפרע לא ה' בר ירושה שאל ה' עומד להוילד והלכך אומם שהחזיק ביום א' קנו.